

Núm. 786

Any XVI

Barcelona 1 Octubre de 1903



Qui 's casi ab aquesta nena,  
de segur queda servit,  
puig sab arreglá bé un llit,

## De dijous á dijous

**P**ER fondo que 's fassi 'l foch, sempre respira. Aquest vulgar aforisme, may ha sigut tanta veritat com ara, que s' ha fet de moda 'l ju-remmentars' tothom de ministre per avall, per'que no se oloren per la premsa noticiara y pe'l públich, els grossos secrets de la política nacional, aprofitant lo donar d' amagat els cops mes fermes. Pero han fet figa; que son massa vistos els fils de la tramoya y tothom ho sab ja, que ni l' Arcalde d' ara, ni cap dels que puguin nomenar podrá donar gust al govern, salvant de 'l naufragi á que 's trovan abocats, els candidats de 'l partit conservador: es la veritat pelada y no se la poden acabar d' empassar els que manejan las cireras; els republicans guanyarán la majoria dels districtes per lo nombre dels vots, y 'l guapo, 'l pinxo que vulga sortir per fer la tupinada s' hi quedarà avants de sortir.

L' actual batlle de Barcelona 'l senyor Boladeres, no 's trova en disposició de fer res mes qu' usar la personal influencia per sortir triufant y jes aixó tan poca cosa per deixar contents als candidats monárquichs! Y no cal que 's capgirin lo cervell, no 's pot fer res mes al terme á que hem arribat y encare gracias, que no es cosa tan senzilla per un home que s' estimi una mica, jugarse la reputació fent tupinadas fastigosas.

\* \*

Un altra vegada, perque 'l cas tot sovint 's repeiteix s' ha fet encant públich de l' Arcaldia de la Ciutat y fins s' ha arribat, bo y buscant homes de ta'la á pensar ab lo barrut d' en «Javieritu», tallat exprès per aquestos cassos y apadrinat d' en Romero-Robledo; ja no cal parlar mes, per comptar ahont ens portaria desatino consemblant, y quina lley de embolichs y farsas se portarian á terme, si en Tort y Martorell s' encarregués de 'l tinglado electoral. Si aixó succehís, no 'n tenim pas cap dupte, las prope-ras eleccions, además de sortir brutas de «caca» segurament que surtirían també tacadas de sang, ó bè 'ls propósitos de lluyta de 'l partit republicá, dins la legalitat, son mentida.

Aixó, y lo caracter «panxista» de la gent conservadora de casa nostra, ha produhit la por que fa á tots l' arcaldia de Barcelona, quan s' atansan épocas consemblants. No 's pot preveure qué vindrá; tindrem de veure estranyesas; no mes ens resta quedar al aguayt.

\* \*

La descomposició d' els partits monárquichs, salta á la vista; tots s' están sens cap que 'ls guihi, perque avuy en día no hi ha ningú per posars' hi al davant. Darrerament en Cánovas y en Sagasta, tenían forsa y autoritat, dins de sos partits polítichs respectius; ara, no'n te ningú, que ab la mort d' en Sagasta, vam assistir al enterro del darrer prestigi nacional, mes ó menos ben guanyat, y la proba si's necessités ens la dona ben clara en Silvela, que no ha pogut regen-

tar un partit com lo conservador, que te fama de ser lo mes sotmés á son capítost.

A qualsevulga dels dos citats, li bastava la poltrona del poder per mantenir compacte son exercit; ara no hi val res, perque son com rossas pudentas, llensadas al fons d' un torrent, que 'l vent no mes las desfá y las escampa. Tot aixó, ells mateixos s' ho han fet; no'n te cap mérit lo partit republicá y si la casa s' esfondra, la culpa será ben be dels que s' havian encarregat de cuydarla y sostenirla, que han capgirat els temps, volent serne ells els sostinguts. Y no obstant, volen ferne pagar els plats trencats, comensant un' era de violencias y d' esclats de forsa extemporanis, com el de Tarragona, ahont han empresonat sense com va ni com costa al diputat Nougués, no tenint més remey que desfer l' exabrupto.

\* \*

En nostre número 781 de LA TOMASA que 's publicá 'l día 27 d' Agost prop-passat, y en aquesta mateixa crónica de 'l *Dijous á dijous* assenyala-vam per aquest hivern, algún trángul que havia de donar l' «Asociación de Autores dramáticos españoles.»

Y encare 'l fret no ha arribat que ja s' ha mogut tempestat desfeta, ab motiu de la tiranía centralisadora que vol exercir, aquesta Societat, que després d' acaparar la propietat literaria, de totas las obras espanyolas, comprant 'ls diferents arxius en que 's trovavan repartidas, s' ha abrogat la propietat de totas las qu' eran del domini públich, de las que cobra 'ls drets de representació, del mateix modo que 'ls de molts d' otras, quals autors ni menos se 'n cuydan de reclamarlos.

Encare hi ha mes, y es lo qu' ha mogut la ferma reclamació, qu' ha formulat ants lo Gobernador civil de Madrid, l' estimat y benvolgut autor dramátich en Ceferi Palencia, director de la compañía que porta son nom l' eminent primera dama donya Maria Tubau; abusant d' una forsa que li dona la lley, per virtut de certs contractes privats, ni menos els propis autors son duenyos de sas obras, que no mes monopolisa la «Sociedad de Autores Españoles», privantlos de cobrar sos drets, mes encare que no hi tingan cap tracte ni contracte, que son enviats á Madrid, ahont fan las liquidacions mensuals y després se pagan. Poch temps encara lá, un autor d' aquí 's va trovar, tenir de pagar els drets de representació de sa propia comedia, al representant de l' Asociación, que, ni menos coneixia, per virtut de 'l carrech administratiu que desenmpenyava, tardant ell un mes en cobrarlos, quan li haurían vingut més be, á l' acte de passarli per las mans. Y aixís mateix li passa á n' en Palencia, mes que 'n diferent cas, que te de fer quantiosos desembolsos per pagar drets, de sas obras que son nombrosas y ben aplaudidas y ara com ara li han estat privadas per l' Asociación, per no volguerse ajupir á pagar drets d' obras, que no tenen ja propietat literaria.

L' abús no s' acaba aquí; tot just comensa. «La Asociación de Autores Españoles» nomenada tota sola dictadora suprema, mangoneja las obras que 's van estrenant deixantlas fer en determinats teatros y privantlas en altres, causant aixís evidents perju-dicis á las empresas preteridas y al art dramátich y

líric, que s'ha de substituir ab balls y escenas poch cultas per mor de dificultats d'una Societat que deuria ser protectora de l'art y no mes ho es d'en Sinesio Delgado que l'ha criada, y sos quatre amichs que la sostenen per quinas vías imposin centas representacions d'obras que ni 's poden aguantar de son que fan.

No 's deuen pas trovar tan fermes en son dret, perque aixís que surt algú que mou esvalot, tot se torna amansir-lo y voler-li fer entendre las sevas rahons (vegis *L' Heraldo de Madrid*) enviantlo á buscar, si es persona potent per ferlos 'hi «frente» pero aixís que 'l xáfeh ja ha pasat apretan mes fort que may y reventan al infelís comediant ò al mes infim dels empresaris.

\* \*

Cal que 'l governador, senyor Lacierva, que ha regonegut las rahons d'en Ceferi Palencia, posi ma ferma per corregir l'abús al acte, com pertoca á sa autoritat, amparant l'atropellat y cal que 'l govern s' en ocupi de la lley de propietat literaria y d'els teatros, qu' en las condicions que 'ls tenim á Barcelona, fa horror, pensar ab lo que succehiria en cas de desgracia, pero caldria també que tots els perjudicats ajudessin á en Ceferi Palencia en sa empresa material y moralment, fent una forta Associació en front de l'altra.

\* \*

Pero aquí tothom mira qui traurá las castanyas de 'l foch, mirant esbarriat per menjarla si 'n c u alguna d' escadusera, encara que c'emi una mic'.

CALIXTE PI Y XARAU.

## LA VUYTADA

Ans que tot, cumplint (per riure) un deber (sic) nacional, dono 'l méu mes sentit pésam al patriótic y excels art (!) de 'n Cúchares, Pepe Hillo de 'n Peroy, Patata y tants com han á la pobra Espanya *urbi et orbe* col·locat en lo cim de la moderna civilisació. . bestial coronada ab moltas banyas y amanida ab molta sang de bestias y de personas, de toros y de caballs.

Donchs, si, 'l pésam que jo dono es senzillament, fundat en la despedida trista del Bomba artista dels llarchs que vol tallarse jay la cúa ab l'intent de retirars' á disfrutar las ganancias dels séus tan heróichs travalls que passarán á la Historia del Art espanyol més car, lo qual no deixa de serme (pesi als Avilas de frau que condemnan las *corridos* y, en cambi, no 'n deixan cap) una honra (honra sense *h* que 'ns dispensan 'ls titans émuls del diví (?) Guerrita, quan, passats un terme d'anys de mostrars' las sevas formas y 'l seu valor *arrojat* pe 'ls redondels ó be circos successors d'aquells romans, y de ferse una fortuna á espatllas del públich *croch*. se retiran á la vida tranquila dels mata-pans útils á la seva patria (vulgo panxa, parlant clar) per ella 's sacrifican dantse vida de *nabcb*. Per aixó la patria xula dels de *reganya* 'l cedàs está de dol perque 'l Bomba no lluhirá més son art

y aquells, de quins era l'ídol, farán potsé un cop de cap ó potse 's tornarán bojós puig es una pérdua gran pe 'l gran nom que té l'Espanya de se un país .. torejat pe 'ls yanquis, y are 'ls inglesos comensan ja á capejarns, y 'ls Bombitas y 'ls Revertes son 'ls Cids mes indicats per regenerar la Iberia .. ¡Gent de quá ha de salvar'ns! Perque l'arreglo d'Espanya porta quá; vá molt llarch.

\* \*

Estém salvats: l'altre dia en un periódich local vaig llegi aquesta noticia: «Están á punt d'arribar un enginyé, un arquitecte, un agrimensor y uns quants mestres d'obras y de casas, (d'estudi no 'n vingué cap) y una colla de manobres, á l'objecte de lograr convertir á Barcelona en un *Naxi* ó un *Spa*, transformant lo Tibidabo en un laberinte ó park sembrat de xalets y torres...» Es á dir ¡la mar, la mar! (Comentari meu: ¡tinguessim un pá tou que durés tant...!)

\* \*

Si l'arribada dissapte, la entrada mitj triomfal del autor de «*Entre naranjos*» il·lustre per tots costats, — sense *peros* ni *distingos* — pe 'ls extrangers confirmat, hagués anat dirigida al literat exemplar, jo també al *apeyderu* hi hauria ¡vaya! fet cap;

pro, ovacionar á un polítich qu' es á n' els altres igual, dígalí Blasco ó Rodrigo, dígalí cols ó be naps, trovo que es fé un papé 'l poble impropí dels avensats, convertint á un home en César com si retornés del camp de batalla 'hont la victoria per la Patria hagués guanyat.

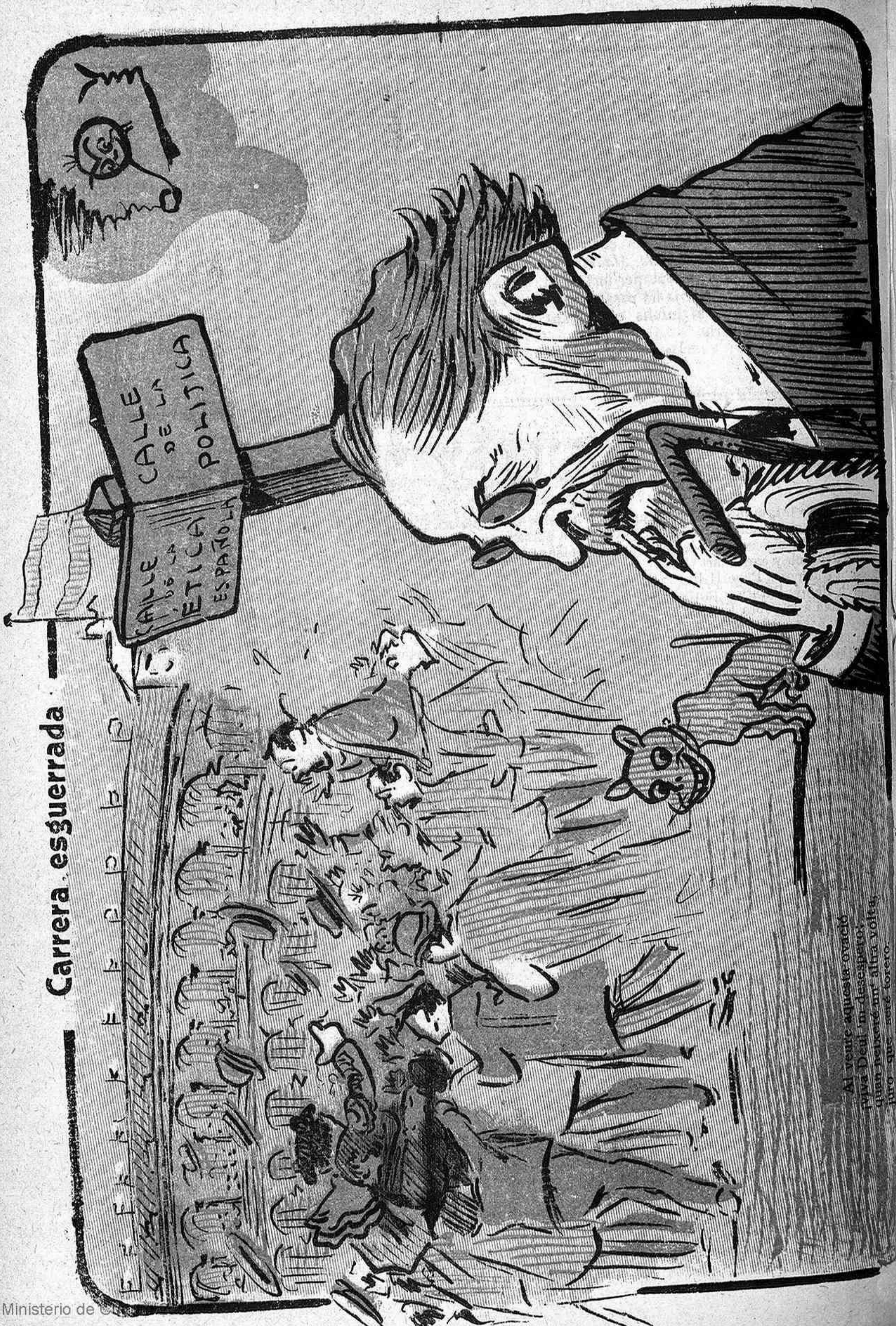
Y de pretext fer servirlo pera dicteris llensar contra un altre home polítich qu' es, á més, del mateix ram, encare es moit més impropí d'un poble republicá, y á més de fer mal efecte es contraproduhent ¡es clar! entre 'ls correligionaris y 'ls que no ho son; per lo tant, pot dir's que la benvinguda al director valenciá de *El Pueblo*, enemich acérrim del que ho es de *El Radical*, hauria estat noble, franca, entusiasta y general (al revés de la tinguda que fou molt. . particular) si en lloch de considerarlo polítich-republicá ó be home d'aquets públichs, l'haguessin conceptuat com Republich .. de las Llettras qu' hauria estat molt com cal ja qu' en Blasco, per sas obras, es notable en molt alt grau y eminent en «*La Barraca*». . ¿Conformes? *Ecco li quá*.

\* \*

Nota final; dels tranvías elèctrichs, d'aquí endevant, se 'n dirá mata-criaturas ó máquinas infenals

PEPET DEL CARRIL

Carrera esguerrada



Al veure aquesta oració  
viva Deu i desespere,  
quan pelseré un altra volta,  
juro que seré torero.

La vara



En Javier que vol la vara,  
s'abrahona á D. Guillém;  
per més que avants que á n' en Javier  
tots la peste desitjém.

## L' assumpto del día

**S**ON consoladoras en grau superlatiu las noticias vingudas de Madrid relatives á la *neteja* d' un milló de rals (¡ay la boca se 'm torna aygual) feta á la caixa del Cantinero, aprofitat subjecte que 's dedica á la santíssima tasca de desplumar als infelissos que la miseria fa caure en las sevas mans.

Encare que sembli mentida, si 's té en compte que de certs *articles* no 'ns precisa la importació estrangera, estich per creure que 'ls Humberts durant la seva estada en la capital d' Espanya varen sentir esco'a deixant uns deixebles molt aprofitats.

Avuy, gracias al esperit d' imitació que 'ns distingeix, ens hem colocat al nivell de las nacions mes civilisadas.

¡També nosaltres tenim els indispensables estafadors!

Se veu que actualment tot poble que s' estimi una mica ha de contar entre 'ls seus naturals á algun successor d' en Panxampla y Joseph María,

¿Com ho farían sino els rotatius madrilenys per servir al públich la seva especialitat?

¿Hem ó no hem d' anar de cara al *perro chico*?

Aminora un bon xich l' amargor d' aquesta estafa lo pensar que 'ls autors de la mateixa son personas distingidas, perteneixents la majoria d' ellas á la classe mal nomenada directora.

¡Vesteix molt aixó de poguer dir que 'ls espanyols que 's dedican á estafar al pròxim no tenen res de pelons!

¡No todas las nacions poder dir lo mateix!

Are comprench perque al infelis que roba un pa al portan á la presó.

Se veu que la classe alta no está disposada á consentir la competencia y pren aixó com á una intrusió.

¿Es decent que un pela-canyas qualsevol se permeti la llibertat de robar dos rals per necessitat?

Las cosas ferlas ben fetas ó no ferlas.

El paper que en aixó hi ha desempenyat la policia de la vila y cort proba que no te rival en lo mon.

Per coneixe als criminals no hi ha com viure entre mitj d' ells y, si pot ser, pendra part en las sevas *operacions*.

¡Aixis, aixis es com se vetlla per la moralitat!

Els estranjers que 's riuen de nosaltres encare no 'ns coneixen prou, encare 'ls seus estudis pecan de deficientes.

El Cantinero, apreciable bárbaro que apenas sab firmar, pero á qui sobran condicions per estira-cordetas, pot consolarse del *quiebro* de que ha sigut víctima si te en compte que sos autors son dignes de competir ab ell.

No hi ha més diferencia que la de la forma; el fondo es el mateix.

Al Cantinero fent las *operacions* á que 's dedica, la lley l' ampara, als Conde, Reina y Companyia, fent las *operacions* á que 's dedicavan, la lley els amparará.

¡Que 'l jutje Beneyto 'ls sia *level*!

El pobre que pagarà 'l gasto será l' infelis Teran, l' *último mono*, el cap de turch que ha de figurar en tots els crims ahont hi posa sas mans pecadoras algun

personatge que compti ab influencias suficientes per... seguir fent us de son desvergonyiment.

Per lo mateix que 'n Teran no ha rosegat un mal os en aquesta *merienda de negros* será el destinat á pagar al fondista.

Ja va dirho el seu amo, l' angelical Cantinero, al dir que li exigiria el pago del sello de la lletra y observarli un curial que aixó era poch menos que impossible perque 'l seu dependent no comptava ab un céntim:

—¡Que pague con la cárcel!

Ab seguritat que 'n Teran, al enterarse de la seráfica frase de son antich principal, haurá pensat qu' avuy, per ser respectat hasta de las víboras es precis tenir rals, encare que la adquisició dels mateixos sia una mica nebulosa.

¡Potser si l' antich dependent del Cantinero li hagués robat el milió no hauria l' humanitari usurer parlat de son ex-empleat ab la forma en que va ferho!

Aquets escriptors ilusos que en lo periódich y en el libre están escampant á diari el més amarch dels pessimismes sostenint qu' es impossible la nostra regeneració, á l' hora present ja s' haurán convenut de lo fals de sos arguments.

No está lluny de regenerarse l' afortunada nació que 'á mes d' estar invadida per frares y monjas de todas classes y categorias, pot assombrar al mon mostrantli 'l procès d' una estafa quins autors, de mans enguantadas y ab escut al cotxe, en donarian quinze y ratlla al mes llest de nostres distingits carteristas.

Hi ha qui assegura que 'ls *rateros* de menor quantia, aquets infelissos que 's dedican á *operacions* que, á mes de ser arriscadas no 'ls proporcionan lo suficient pe 'l tabaco d' una setmana, pensan trasladarse á Madrid al objecte d' adquirir datos y ferse aptes en la carrera en que tan alt han deixat son nom el tinent Robles, la María Reina, en Mariano Conde, la majoria dels inspectors de policia de Madrid, y etc.

¡Pobre Cantinero! ¡Quántas vegadas haurá pensat (si es capás de pensar ab altre cosa que ab lo tant per cent) que *los dineros del sacristán, cantando vienen y cantando...* son estafats!

¡Tant treball que li deu haver costat reunir aquella miserial!

Pero ja ho diu el refrán: «Del treball ne ve 'l descans»... dels que no fan re.

Per mi, que no temo ser víctima d' aquests personatjes que ab las sevas hassanyas s' han fet dignes de que .. la premsa de Madrid publiqui 'ls seus retratos, *puede el baile continuar*.

BALDOMERO BONET

### De la meua cullita

Las donas á quinze anys son poncelletas;  
als vint ja mitjas flors;  
als trenta y trentacinch ja flors badadas,  
Y... prou d' aquet color

JOSEPH VILÁ ORTONOBES

# CONFLICTE EN PORTA

Ara qu' aixó de las vagas semblava solucionat, y á Barcelona preveyam un quan temps d' estat normal, are 'ns surt un nou conflicte qu' está ja á punt d' esclatar.

La causa no es dels burgesos ni dels caps aixelabrats, per lo tant si no m' enganyo el mauser no hi pendrà part, ni tampoch aquells del ordre sas varas esgrimiran, puig ab quí haurían d' havérselas, gasta armas á tall de gat y es fácil que de la lluyta sortissin esgarrapats.

Se tracta, donchs, que las didas volen formar societat per protestar totas juntas del *acort municipal*; puig segóns ellas entenen, *acort* es un disbarat,

perque el criar á la canalla á ellas sols els pertany.

Sempre s' ha vist que las donas, seguint la lley natural, se cuydan d' aquestas feynas y son ellas que las fan; Per' xó la mare Natura, qu' es en tot molt perspicás, va dotarlas de daixonsas... y tenen rahó, es vritat.

Si aquesta feyna exclussiva del seu sexo peculiar volen també acapararla els metjes y practicants, per totas las demás feynas son concurs ens negarán, dihent que 'ns ho fém els homes tots sols, si som tan trempats.

Y si com es molt probable, no fa el govern gens de cas de sa enérgica protesta, obligantlas á lluytar,

ellas, las didas d' Espanya, lluytant per sa dignitat, los seus pits ab valentía al enemich mostrarán.

Y no cal dir que veyentlas ab tals armas de combat, l' enemich ha de rendirse ab las armas á las mans. Per' xó jo crech que per ara aquesta la guanyarán; puig fent *huelga* com á didas van á la *huelga parcial*;

Y si com á didas perden, com á donas guanyarán; ¡Deu nos en guard que las donas fessin *huelga general*.

Puig la falta que 'ns farían no te remey adequat ni crech que pogués suplirlas cap dels nostres concejals.

J. RIBAS S.

## CARTELL DEL PERVINDRE

Copia exacta del programa ó cartell que s' usará dintre poch per anunciá festas majors de... camama.

En el poble tal ó qual el dia tánts de Juliol se farà, si Deu ho vol, una festa colossal.

La festa consistirá d' una infinitat de cosas atractivas y vistosas com no 's pot imaginá.

A las cinch del demati de tan assenyalat dia comensará l' alegria de lo següent modo «així»:

Primer número, un repich formidable de campanas que ressonarán galanas ab un drinch fort y bonich.

Segon y molt essencial,

á las set, missa ab orquesta, molta llum y molta festa y altre. repich general.

Tercer, á las deu en punt, y després de havé esmorzat, hi haurá un ofici cantat, un altre repich y... amunt.

Quart número, molt bonich, tan bell punt toqui el mitj dia, un sermó de gran valia y després un nou repich.

Quint, ja de tarde, á las tres, aquet es extraordinari, 's resará un gran rosari y 's donará. un repich mes.

Sisé número, (mes n' hi ha) á las cinch gran professó feta ab pompa y devoció y... altre repich, está clá.

Séptim y últim de 'l horari, tan bon punt fineixi 'l dia

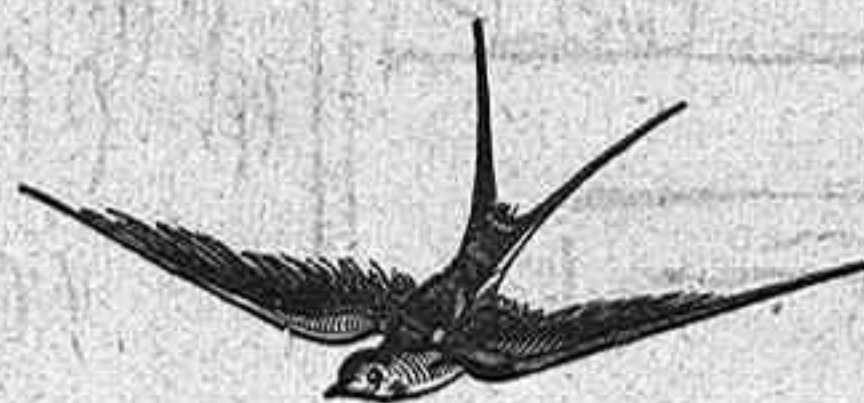
's dirá una Ave Maria y... repich extraordinari.

Y al fi de festas tan finas ans no 's fassi fosch de mes, se farà aná als forastés... cap á joch com las gallinas.

Y no os causi admiració lo que diu aquest cartell puig m' hi jugo hasta la pell que 'l veureu sens remissió.

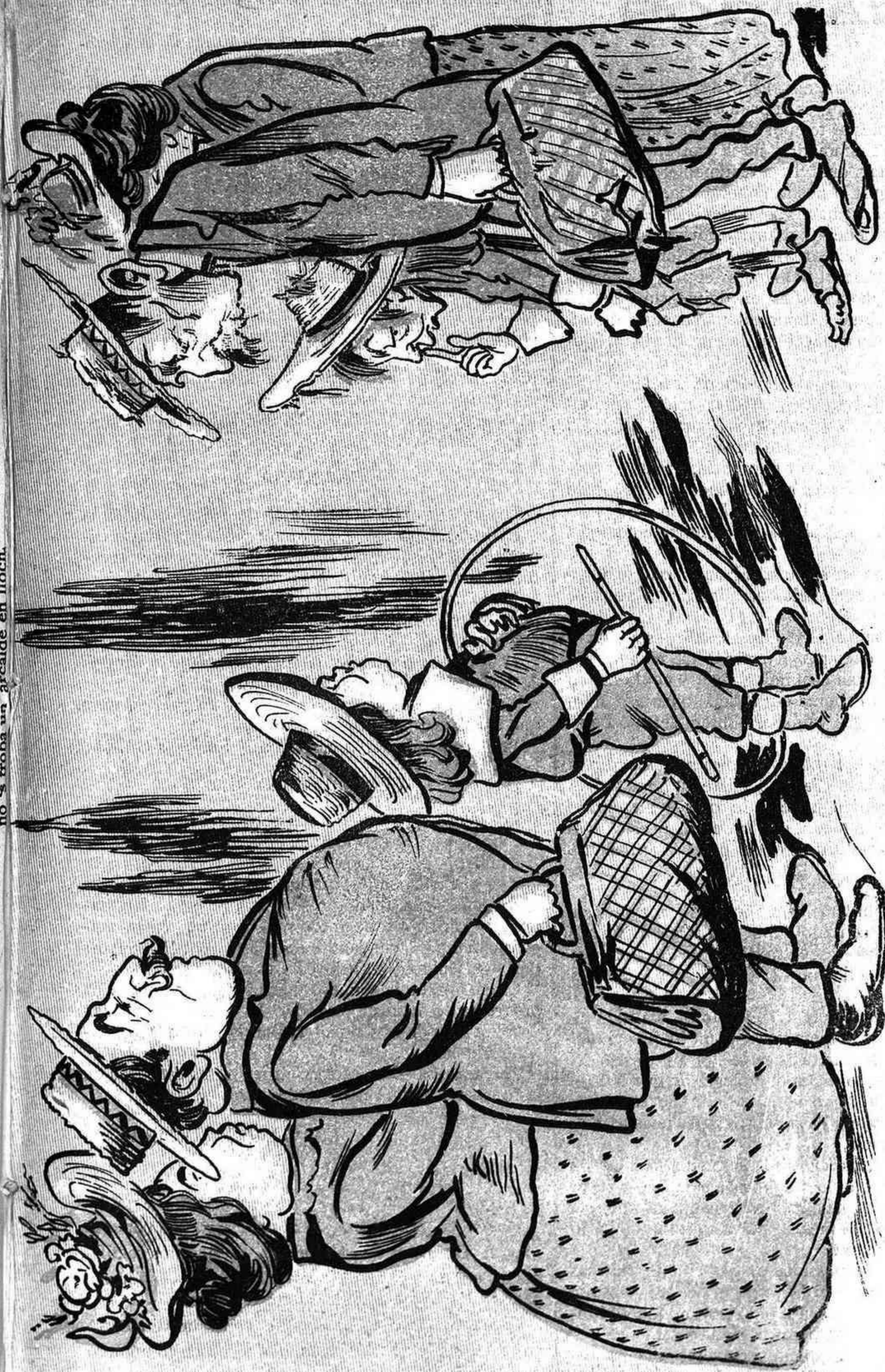
Que al pas que las cosas van y ab la marxa que 'l mon porta si no ve una onada forta que ho capgiri tot en gran, dintre poch totas las festas de las terras catalanas seran repichs de campanas y altrás cosas com aquestas.

E. REIMBAU PLANAS





Perque l'ajudi á fé 'l joch de la vinent tupinada, no s' troba un grealde en lloch.



Aspecte de la familia Redolins avants de sortir de Barcelona per estiuejla.

Retorn de la mateixa familia després de tres mesos de *disfrutar* las delicias de montanya.

# TEATROS

## ROMEA

*L' Aniversari*, drama en tres actes y en prosa per don Salvador Vilaregut, es la primera obra grossa que s' ha estrenat aquesta temporada. Nou son autor en desenrotllar l' art dramàtic, no 'l trobém pas gens mancat de qualitats que 'l fan estimable; per aixó li doném mes de gust la nostra enhorabona.

Las trassas del dramaturg, s' endevinan desseguida, tan bon punt se planteja lo drama y s'ovira l'argument; mes aquest qu' es potent y melodramàtic, seguintne la trilla de 'l camí obert, l' autor s' empenya per vias de sas aficions modernistas, en deixatarlo... en dis-fumarlo, no trayentne á lluhir els personatges qu' integran l' acció, sino capficat en desenrotllarlo ab figuras secundarias.

Aixó 'l porta á vanas declamacions, no fent acció teatral, sino pesat sermoneig y divagacions; resultat de no haver volgut escrihire un melodrama qu' era 'l que portava entre mans. Com qu' en *L' Aniversari* l' espectador tot ho sap per referencia, y res per presencia no pot sentir emocions profundas porque quan deurían venir aquestas, l' autor fallá, com en l' escena d' els amors d' en Valentí que sembla de comedia de xicots.

Ab tot y fugirne per sistema, á l' autor cau duas vegadas en recursos ben melodramàtics, y allavors se sent aplaudit.

Fins la protoganista de l' obra, resulta esquifida, y no val, posar per exemple al enfront de un auditori, una dona de miras tan esquifidas, que 's conforma ab la condempna de l' home qu' estima, quan ella ab la veritat lo salva puig si va matar, fou en defensa de sa honra.

En lo fonamental, l' obra claudica per' aqui; en sa forma literaria, la comedia d' en Vilaregut no te 'l deix catalanesch ni el llenguatge es lo que 's mereix lo teatro, sino com lo deuria escrihire qui n' estés avesat á pensar en castellá de 'l que 's parla á casa nostra.

## NOVETATS

En vritat que hi han hagut novetats en la passada setmana, puig se conta lo debut del tenor Sr. Valls ab *Il trovatore*, las representacions de *La favorita* per lo Sr. Utor y la de *Andrea Chenier* per lo Sr. Menotti.

Respecte al *trovador* que 'ns feu lo Sr. Valls, agrada molt sa fresca y potent veu logrant lo *bis* del *matre infelice*, pero li falta molt estudi pera llensarse del tot al teatro y que lo dictat d' eminent ab que la Empresa l' anuncia li sigué molt perjudicial, assistint y conforme profetisarem en nostra passada revista, molt escassa concurrencia,

De *La favorita*, parlant ab la sinceritat peculiar en nosaltres, trobém que lo públich ha sigut molt sever ab lo Sr. Utor puig que cantá lo Fernando tal com era d' esperar. No está á mes ni menos altura que en lo Vasco de *La Africana*.

Al Sr. Utor no es possible exigirseli que canti las *particellas* á lo Masini ni Gayarre; hi há que pendren sa bona voluntat y recreyá l' oido sentint aquell timbre de veu ab que l' ha dotat la Naturalesa.

Ab tot, volém creure que á perseverar en sos estudis *La favorita* será una de las óperas que millor

cantará per adaptarse del tot á son admirable órgan vocal.

De la protagonista n' estava encarregada la senyora Salvador que hi estigué notable.

S' ha donat la *reprise* de *Andrea Chenier* desempenyant lo Gerard lo baritono Sr. Menotti, que per primera vegada en aquesta temporada y en lo tercer acte de la mateixa, vejerem al conciensut y eminent artista que la fama pregona

Acertats com sempre, estigueren la Sra. Palermi y los Srs. Pagani y Banquells.

Ha seguit cantantse la *Tosca* ab la variant de desempenyar lo Scarpia lo baritono Sr. Puiggener y lo millor elogi que pot ferse del brillant exit que hi obtingué, es que ho cantá com á proba en funció de tarde, y las demés representacions que s' han donat de la mateixa ópera las ha cantadas dit artista. Lo concertant final del primer acte sen lo Sr. Puiggener obté un relleu evtraordinari y el *dúo* del segón, demostrá sas grans aptituts artisticas.

Se prepara lo benefici de la Sra. Palermi y del mestre Sr. Baratta.

## GRAN VIA

Dissapte proxim, tindrà lloch la inauguració de la temporada d' hivern ab una important companyia cómic lirica dirigida per D. Pau Arana, que ve precedit de bona fama.

En lo numerós personal contractat hi figuran las triples Matrás, Mesa, Rosales, Gomez y Montesnos y los Srs. Alcalá, Alfonso, Sandaís y Castillo.

L' Empresa posseheix ja obras novas de aplaudits autors que estrenará paulatinament.

En la funció inaugural se estrenará *El general* obra que en Madrit ha obtingut gran éxit.

Bona campanya se li prepara á la Empresa Gil.

## CIRCO ESPANYOL

Lo genre que explota la notable companyia del senyor Rojas es lo melodramàtic, ab preferencia.

Diumenje passat posaren en escena *«La Taberna»* que sigué molt ben interpretada per las primeras parts de la companyia, dlistingintse d' una manera sobressalient lo Director, que interpretá 'l protagonista magistralment, y secundantlo ab gran acert 'ls senyors Barbosa, Guilemany, Rubio y Carnicero.

Citém apart á la primera dama Srta. Caparó que ha progresat de debó d' ensá que la coneguerem quan formava part de la companyia Borrás. Féu una *Gervasia* acabada.

La Empresa té en cartera varias obras catalanas de las quals ne tenim inmillorables referencias.

## UN COMICH RETIRAT



Havém rebut á última hora una carta del conegut Pierrot Directeur Sr. Carbonell, pregantnos rectificuem un concepte que vertirem en nostre número passat al ocuparnos de la «Troupe Treval».

Com qu' ara no 'ns es possible contestar dita carta ab la deguda extensió, prometém ferho en lo número próxim.



Retalls



—Voldria un tractat d'ètica...  
—No ha sortit encare, però pot pendre el «Arte de  
hacer conquistas» que fa mes per la seva edat.

—És dir que vols retirar-te de la vida pública  
com en Silvela?  
—Sí, noy, perquè ab Villaverdes com tú no 'm  
sortian las ganancias!



Pera ocupar l'Alcaldia de Barcelona, quan quedí vacant, indican alguns dinástichs al célebre *Cavieritu Tort* y Martorell.

Lo qual que, si 's' cumplian los desitjos d'aquets dinástichs, en lloch d'Alcalde tindriam un globulillo homeopátich, que, malgrat sa miniatura, no forem nosaltres qui l'acceptés, perque ab tota sa petitesa á en *Cavieritu* qui no 'l conegui, que 'l compri: es un globulillo més temible qu'una bomba de dinamita.

Seria un Alcalde *tort* y Barcelona 'l necessita dret y molt dret.



Ab motiu de l'arribada d'en Blasco Ibáñez á aquesta ciutat se sentiren molts crits de «visca» donats al esmentat republicà, barrejats ab algú de «mori en Rodrigo Soriano.»

¡Sembla mentida que la parcialitat arribi á aquets extrems!

Ho hem dit cent vegadas y ho repetim encare: aquestas rancunias entre elements que sustentan un mateix ideal, de tan baixas com son, fan fastich.

¿Se defensa á l'home de qui s'espera un empleo, pera denigrar á son enemich, ó 's lluyta pera arribar á un fi noble?

Aixó de *blasquista* y *sorianista*, son divisions de las quals en treuen marcat profit los enemichs de la causa republicana.

En Blasco y en Soriano, devant d'un ideal han de ser un zero á la esquerra.

Avants qu'ells y per sobre d'ells es la República.

Y no compendrehó així, es volguer convertir un partit seriós en grupos de vehinat.

No val, donchs, á cridar ¡Visca en Blasco! per donar després un ¡mori en Soriano! lo qu'hem de cridar tots, ab tota la forsa dels nostres pulmons es ¡Visca la R...!

¡Entesos!



Las Companias de tranvias extranjerias, que 's guanyan guapo guapo la videta en la nostra ciutat, no tenen sempre las atencions que haurian de tenir als seus empleats.

La General de tranvias en lloch d'atendre y estudiar seriament las reclamacions de sos dependents, va fer venir fa poch á dos alemanys y 'ls encarregá la guia de dos tranvias amenassant ab que si no s'arreglava prompte la vaga sostinguda pe 'ls empleats espanyols á s s ordres, los substituiria ab altres obrers alemanys.

Los dos alemanys en qüestió segons havem llegit, per inexperiencia tal vegada, causaren la mar d'estropicis guiant sos vehiculs, y gracias que no enviessen á algú transeunt al altre barri.

¡Heus aquí lo que logran moltes Companias ab son procedir: excitar los ánims de sos servidors antichs, y exposar la vida del públich que 'ls proporciona crescudas ganancias!

Pero, com diuhen los castellans: «*á cada puerco le llega su San Martín*» y com dihem nosaltres «hi ha mes días que llonganissas» «no hi ha mal que cent anys duri» y «lo vi bo y 'ls valents s'acaban prompte».



Lo tristement célebre curandero del carrer de *Cremat Xich*, ha donat ocasió pera que varis individuos sustentessin sa opinió en las columnas de *El Di'uvio* respecte de metjes y curanderos.

Hi ha qui diu que molts metjes no saben sa obligació y qu'en cambi no faltan curanderos que á molts d'ells los aventatjarian.

*Santo y bueno*, (per més que de Raspalls no s'en trovan á cada escala), pero un titul académich, quan no una garantia complerta, sempre es una probabilitat de garantia.

Creyém que nó es prudent donar l'alternativa als *senyors curanderos* fins y á tant que pugan demostrar sa suficiencia devant d'un tribunal competent.

Mentres aixó no succeheixi; posarse en mans d'un curandero es entregarse al butxi ab la poca solta mes gran.

Nosaltres hem sentir comptar d'un curandero, que després d'haverli consultat un pobre home sobre un doloret somort que se sentia en lo ventre, li contestá ab lo major aplom: No tingueu por; no será res; tot aixó us ve de la *matriz*...

Y de curanderos com lo del quiento, s'en trovan á centenars.



Y ja que de metjes hem parlat y pera que no 's cregui qu'estém subvencionats pera defensarlos en detriment dels *desgraciats* curanderos, hem de cridar l'atenció dels nostres concejals pera que ara que van á discutir 'ls presupostos municipals, clavín estisorada sense compassió, al cos médech del Ajuntament.

No es exagerat, pero lo ditxós Cos médech, y las medicinas per ell receptadas pera ser servidas gratis, tal vegada á qui menos ho necessita, costan á la ciutat de Barcelona, prop d'un milló de duros.

Hi ha un verdader exercit de metjes que cobran nómina municipal, y no son tresquins sos sous sino ben granats y millorats per quinquenis ó aumentos graduals de sou.

Donchs, bé, malgrat aquest excés de personal tenim entés qu'en lo projecte de presupostos pera l'any vinent, hi figuran dotze metjes mes, potser tots lo que han acabat aquest any sa carrera á Barcelona.

Per acabar d'una vegada, fora millor que 's digués: L'Ajuntament donará colocació á tots los metjes qu'acabin sa carrera en aquesta ciutat, y que per ser molt burros no 's cregin capassos de formarse una parroquia.

Algu 'ns dirá: ¡Com quedaria la higiene y la salut si 's clavés estisorada als metjes municipals!

A n'aquet li contestarém: Procurem nos un bon alcantarillat; socorreguém als verdaders menesterosos, no als ganduls.. castiguém als sofisticadors d'aliments... y la salut vindrá per ella sola.



Diu que 'l Gobernador civil ha consultat al ministre de la Gobernació si la vacant que produhirá la dimisió del senyor Lopez Gomez (quan dita dimisió siga acceptada) ha de ser cuberta pe 'l concejal d'Horta, ó be si pera donar lloch á dit concejal s'haurán de sortejar los concejals barcelonins, com hauria sigut precis de no haver presentat la dimisió el catalanista senyor Lopez Gomez.

A nosaltres nos sembla que la consulta hi sobra: se tracta de dos cassos l' un ben diferent de l' altre y que per lo tant s' han de resoldre apart

La dimisió d' en Lopez Gomez, no te res que veure ab lo lloch que necessita 'l concejal d' Horta.

Ara, que als concejals barcelonins los fa set cosas que se 'ls *rifin* no 'n tenim cap dupte.

Pero també sortejan als galls per Nadal, y han de pendre paciència.

Y mes n' hem de pendre 'ls pobrets administrats, que s' ens están *rifant* continuament.

\*  
\*  
\*

Lo senyor Villaverde está estudiant lo projecte de lley sobre sanejament de la moneda.

¡Vaja unas ganas de trencarse el cap!

Qualsevol se pensaria que hi ha molts espanyols que tingan mes enllá d' una pesseta.

Ja n' hi ha molts que están á punt d' olvidar lo color de la plata.

\*  
\*  
\*

Llegim que en una causa verificada á Madrit hi figuravan catorze testimonis, sent deu d' ells bornis.

¿Era á Madrit?

Ja no 'ns estranya, perque á la terra dels cegos, los bornis son... testimonis.

\*\*\*\*\*

## A un amich tenor

Salut xicot, y pessetas  
sens las quals no 's pot anar  
per aquest mon ¡está clar!  
¡s' han encarit las monjetas!

No obstant, noy, 't felicito  
puig la cosa se 't prepara...

¡que si no fás *calés* ara  
demostrarás ser un *mito*!

Si senyor, está la *cosa*  
entusiasta dels tenors,

y la ratxa dels *Utors*  
es tan gran, que hasta fan nosa.

Y tu qu' ets tenor ¿que fas?

¿Com cartells no fas plantar  
que anunciin— ¡Va á llegar  
el tenor gigante ó... más!?

No veus que ara está de moda  
la febre *Tenoricida*.

Noy, avuy el que no crida  
dificilment s' acomoda!

¡Dius que no tens *facultats*!  
que hi fá mentres tinguis barra!

la *massa* es bastant panarra;  
sols vol... despreocupats!

La qüestió es fer bullir l' olla,  
buscá un empresari viu

barrut y desaprensiu,  
y procuréu formar colla!

Jo t' asseguro *calés*!

(mentres duri tal com dura  
del públich la xifladura)

¡ets tenor! donchs que vols més?

QUIMET DE LAS COPLAS.

## EPÍGRAMAS

Estant un pare aquest dia  
passejantse ab tres canallas,  
tot de sopte veu fugir  
á la petita esverada.

Y mentres ella fugia  
«papá el dimoni» cridantne;  
lo seu pare 's va girar,  
y era un mossen que passava...

LI, OBRAC

Diu, que agafa molt de peix  
pescant ab canya en Pau Llesca;  
Donchs á mí 'm vá dir l' Aleix  
que no sab may lo que 's pesca.

—No es pas un jove vosté  
que fá poch ha estat soldat?

—No senyor, vá equivocat.  
Jo sempre, hi sigut sencé

Volguent demostrá en Domingo  
que es un catalá de veras  
quan algún de sos companys  
per lo seu nom l' anomena,  
els diu —No d' aquí endevant,  
vos estimaré de veras  
que en lloch de dirme Domingo  
me diguéu sempre Diumenge.

CATALA-NISTA

## CORRESPONDENCIA

Ll. Obrac; Publicarém lo primer epígrama.—Vilá; Gracias. Roqueta; Insertarém l' amorosa.—andal; Alguna cosa.—Pep Fuster; Es fluixeta.—J. Vendrell; Id.—A. Llauro; Id.—Peret Gorga; No 's precipiti, creguim. Alló no es un sonet ni lo altre es publicable.—Ll. Saborit; Son mansos.—Pepet de Vilafranca; Anirá tot menos «La farsa».—Catalá-nista; Aceptats los epigramas.—Ricardo Bartumeu; Lo que envía no 'ns serveix. No perdi l' afició, pensi molt y escrigui poch . y tot s' arreglará.—A. Pela; No va.—Cantor d' Onyar; La idea de *Sport* está be, pero en lo desarrollo hi falta grapa.—Baldomero Bonet; Molt be.—Srs. Homedes, Ramonet del Café, S. Pelegri, A. Ribas, etc. En una ó altra de las dos formas procurarém complaurels.—Albertet de Vilafranca; La seva poesia devant dels interesats y ab la copa de xampany á la ma, devia entusiasmar á la concurrencia... pero 'ls nostres llegidors q. edarian frets. Aquesta classe de «brindis» han de neixe y morir á la fonda.—Nemessi Girabau; ¿Qu' en treu d' enviarnos firmats per vosté, travalls publicats per altres autors? ¿No veu que s' enganya vosté mateix?

Per sernos enterament impossible ferho aquesta setmana, contestarém en la propera als senyors A. Ribas, Ll. Mont Tranquil, Jaume Centellas, Francisco Buscas Rampells, Plat de peix, Estorer de la Ronda. Ll. Carbó, J. J. J., Manuel Castellá, Ti tus, Jaume Gallofré Joseph Meca, Sóroma, Un petit aficionat, Mercuri, Un amich d' en Sexmán, Pep del All, Carbó Calsina, Corneli y Antoli B. Ribot.

LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

# Menudencias teatrales



—Te posaré casa y tindrás cotxe y criats,...

—Justament tinch un xicot parent meu que podrà ser l'ajuda de *cámara*.

—¿Y á mí que 'm reservas?

—La portería.



—Al arribar á n' aquet punt de l'obra, per demostrar que teniu vergonya, us taparéu la cara ab las faldillas....

—Pero, miri, qu' ensenyarém lo...

—No importa; vosaltres la vergonya no mes la teniu á la cara.